

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

111. Catechist. in Tunch. quales fuerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

se sapius rediret. Actis Deo, & Regi gratiis Buzomius, possessionem statim adit redditæ libertatis, dies triginta sex concionatur ad aulam, & populum, magno ethnicorum ad Christum accessu, in quibus Mandarinus bello clarissimus, & alij quidam ex regio sanguine. Post hæc in Iaponum præfectura cum Rex cuidam Dominico rebellionis fraternæ conscio subrogasset Rocoben nescio quem aut desertorem aut ethnicum, eiectione Patrum insignire hic voluit præfecturæ suæ primordia; prætexens Iapones deinceps aut idololatrias, aut apostatas à fide, non frequentaturos commercii locum ubi essent Magistri religionis eivata, quos præcipuè antehac requirebant. Egit tam fortiter, & cautè Buzomius cum Præfecto externis, Mandarinis intimè erga se affecto, ut Christianorum hostem sacrilegum Magistratu Rex abdicaret, templum Faifi iuberet aperiri, quod homo nequissimus clauserat, & Patres ad sua in auxilium Iaponum repetere munera, sic prosperè hoc anno Buzomij opera renascens Cocincinensis Ecclesia se extulit, quæ per eum ante annos viginti lucem acceperat. Cuius hic finem historie pono, quod quinquennium subsequens ante secularem Societatis annum nihil quod scribam suppeditet.

10.
Ingens numerus bapt. in Tunchino.

117.
Catechisti in Tunchino quales fuerunt.

Plenioribus velis ferebatur Christiana res Tunchinensis cuius gloriosos progressus ab anno seculi trigesimo quarto in consequentes tres continuato filo ducam, in quibus nihil grandius quàm quod quatuor his annis regenerata sunt in Christo ethnicorum triginta quatuor millia sexcenti quadraginta quinque, futuri multò plures nisi fames, & Regis inconstans animus, & priuaræ quædam à Mandarinis diuexationes obstitissent. Lucris tamen adedè numerosis iacubere non nisi quatuor, quinque interdum ex Patribus, quorum semper aliquis, aut morbo languens, aut linguæ ignarus, commodare sociis operam non valebat. Paucitatem hanc supplebant Catechistæ numero quadraginta, ætate, ac viribus integris, quos se gratuito Ecclesiæ illius ministerio, votis solennibus dicasse scripsimus: quorum erat in iis exploratio pietas, & scientia notior, Thaij, hoc est Magistri creabantur, vulgabantur eorum nomina in sacris ædibus, & proponebantur cubitalibus literis è regione altarium, ut se in oculis, documento se omnium viuere meminissent; noui quoque subinde, formandis iis ritus excogitabantur, nouæ perficiendis leges, ut essent religiosi modestia, pudore, demissione sui, & piorum sermonum assiduitate quàm simillimi, quam etiam ob rem peculiaris vestiendi modus eos à vulgo secernebat, nec in eo solùm ministerij illorum ratio versabatur, ut verbum Dei quocumque pateret aditus spretis incommodis circumferrent; sed iugo & carceri; exiliis & probriis læti obuiam irent, fugebátque illos ad hanc animi generositatem, qui ut essent subsidio Patribus eos excitaret.

Patres huc illuc perpetuo in quæstum animorum discurrebant. De lustrata hoc anno Engheanensi Prouincia, Rurum in oppidum Majorica rediit, diues ethnicis centum octoginta tribus supra quatuor millia,

millia, quos cum Catechistis Christo feliciter venatus fuerat. Sedem alij fixam in vrbe regia sed mutatis vicibus tenebant, vt opportunis per annum temporibus vicinas excolerent regiones. Est autem regia Chesium Tunchini Metropolis, & mater, habitatore innumerabili conferta, cui suam operam tacite Patres diuidebant, templo enim cetero maluerant, quam eius euerfione, quæ semper in lubrico erat fidelis consternati, idololatrias triumphare, nec Regis amor in odium facilis sinebat nos longius quàm præfenti diei confidere. Aedes ergo legebant ciuium sibi contiguas quinque aut sex, quæ parietibus medijs arundinea texturæ facile solutis, capaces fidelium cœtibus, nouem locis in vrbe præbebant aulas, vbi Christiano perfuncti officio cum abissent, sua ædibus interior species, & distinctio reddebatur. Aduersarij templum in quod sæuirent non habebant; Christianorum ingentem numerum Rex minimè cernebat quem suspicari posset à Patribus in regni perniciem conflatum.

Iam quæ nostris esset in ea Metropoli viuendi ratio, P. Morellius, gestorum memoria celebris, in hunc modum Vitellescho descripsit, anno postquam eò aduenisset. [Ad laborem, ait, quod attinet; quietis nomen diu noctuque ignoramus; sacris operati, preces de more cum Christianis decantamus; audimus confitentes; elucidamus eorum dubitationes; ethnicos erudimus; paratos baptismo tingimus, sacri demum officij pensum nisi ad lucernam non soluimus, detracto ad hoc nocturnæ quieti tempore. Inde per lutosa, & longinqua nudis pedibus huc illuc discurremus, ad religiosam operam Christianis vbique præstandam, stationem hanc quidem per altum ceroma prope curum tenuis ingressus sum, bonum & gratum omen perpeffionum futurarum. Domos hic ligneas nemo præter diuites habitat; nos tuguriola contexta ex paleis; sarcinulas nostras sub cauata humo recondimus (quod omnes itidem faciunt) vt sint ab incendiis securæ quibus creberrimis obnoxia est omnis harum domorum materiatio; nunquam nisi humi sedemus, & si quando commodiùs, subiecta in storea. Somnum in vestibus capio, substrata exili culcitra, cuius reuoluta pars regit dormientem: panem nescimus præterquam ægroti, & quidem buccellatum, qui cum annua naui Macao mittitur, & subinde seruatus diutiùs vanescit in puluerem. Mensarum nostrarum lautitiæ omnes elixa & parca oriza, ne salis quidem tantillo condita. Potus, decoctum ex oriza vinum tam igniti feruoris, vt eius etiam modicum, & aqua dilutum plurima, caput pessimè vaporet, & guttur incendat. Cibi horam nec mos, nec reficiendi præscribit necessitas, sed commoditas eorum quibus laboramus.] Addit Manuel Diaz uisitor accubuisse interdum ita fractos vt quiescere magis luberet quàm edere. Nam concionatos in die sexies, haud multo quidem præmissio studio, sed contentione vehementi, ad Christianos, Catechumenos, Ethnicos, Externos, prout visum quibusque conuenire, qui etsi libenter

111.
Cur in Tun-
chin. regia,
nulla sacra
ædes.

113.
PP. viuendi
ratio in
Tunch.